

ВІДГУК

офіційного опонента

*доктора економічних наук, професора Лисяк Любов Валентинівни
на дисертаційну роботу Дуди Галини Зіновіївни
«Бюджетна політика стимулювання економічного розвитку»,
подану на здобуття ступеня доктора філософії
з галузі знань «Управління та адміністрування»
за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»*

Актуальність теми дослідження

Економічний розвиток є одним із найважливіших пріоритетів, від якого залежить добробут країни. Сьогодні перед державою стоять важливі завдання із забезпечення ефективного функціонування бюджетної системи, переорієнтації раніше поставлених цілей, перерозподілу обмежених бюджетних коштів. Спрямованість бюджетної політики на отримання конкретних суспільно вагомих результатів передбачає удосконалення системи оцінки результативності використання бюджетних коштів з метою зміщення акцентів від управління бюджетними ресурсами до управління бюджетними результатами, що сприятиме перетворенню бюджетних видатків на дієвий інструмент розвитку суспільних відносин. Оцінка результативності бюджетних програм є ефективним інструментом управління бюджетними ресурсами, який дає можливість здійснювати оцінку використання бюджетних коштів на виконання певної бюджетної програми для досягнення визначених мети і завдань. Важливим є розкриття сутності формування та реалізації бюджетної політики забезпечення збереження національної економіки в умовах воєнного стану та стимулювання економічного розвитку, яка полягає у сукупності інституційних засад та адаптивних бюджетних механізмів підвищення ефективності бюджетного планування та виконання бюджетних програм відповідно до пріоритетних напрямів розвитку економіки, змін соціально-економічного стану країни. Вагомим є удосконалення підходів щодо

формування бюджетної політики стимулювання економічного розвитку, положень щодо особливостей формування та реалізації пріоритетів бюджетної політики в умовах воєнного стану. Перспективне прогнозування видатків бюджету є важливим інструментом державного регулювання економічних і соціальних процесів, оскільки обґрунтовує напрями використання бюджетних коштів у майбутньому з урахуванням визначених цілей та пріоритетів соціально-економічного розвитку країни на середньо- та довгострокову перспективу. Необхідним є підвищення ролі бюджетної політики стимулювання економічного розвитку, що свідчить про актуальність та своєчасність дисертаційної роботи здобувача Дуди Галини Зіновіївни.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

Дисертаційна робота виконана відповідно до плану науково-дослідних робіт Державного торговельно-економічного університету: «Фінансова стратегія суспільного розвитку» (номер державної реєстрації 0118U000047), «Фінансова політика соціально-економічного розвитку країни» (номер державної реєстрації 0121U00344), «Фінансово-бюджетна політика в умовах суспільно-економічних перетворень» (номер державної реєстрації 0124U000331), автором надано відповідні матеріали та пропозиції щодо формування та реалізації бюджетної політики стимулювання економічного розвитку.

Ступінь обґрунтованості наукових результатів,

висновків дослідження

Наукові результати, висновки дисертаційного дослідження Дуди Г.З. мають достатньо високий ступінь обґрунтованості, що обумовлено систематизацією значної кількості наукових публікацій з питань формування та реалізації бюджетної політики. Методологічною основою дослідження є відповідні положення, сформовані фінансово-економічною наукою. Виконання поставленого наукового завдання та оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності здійснено на достатньо високому рівні.

Інформаційну базу дослідження становили законодавчі та нормативно-правові акти з питань формування бюджетної політики, статистичні та аналітичні матеріали Міністерства фінансів України, Міністерства економіки України, Державної служби статистики України, Державної казначейської служби України, Державної податкової служби України, відповідні монографії, наукові статті вітчизняних та зарубіжних вчених.

Аналіз дисертаційної роботи, розроблених і представлених наукових результатів дозволяє зробити висновок про достатній ступінь їх новизни, обґрунтованості та відповідність дисертації Дуди Г.З. спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування».

Достовірність наукових положень,

висновків дослідження

Достовірність наукових положень, висновків дослідження, які містяться в дисертаційній роботі є достатньою. Здійснено аналіз нормативно-правових актів з питань формування бюджетної політики, статистичних та аналітичних матеріалів центральних органів державного управління, відповідних наукових праць вітчизняних та зарубіжних вчених. Наукові результати, висновки дисертаційного дослідження впроваджено у діяльність Секретаріату Кабінету Міністрів України при опрацюванні проєктів нормативно-правових актів з питань розробки та реалізації бюджетної політики держави (довідка від 06.09.2024 р. №67-208/1-24).

Наукова новизна результатів дослідження

Науково-прикладну спрямованість даної дисертації зумовила мета дослідження, що полягає в розкритті теоретичних засад та удосконаленні методологічних положень системи формування та реалізації бюджетної політики економічного розвитку, підвищення бюджетної результативності в умовах економічних перетворень.

Поставлену мету досягнуто та отримано результати, які характеризуються науковою новизною.

У дисертації вперше розкрито сутність формування та реалізації бюджетної політики забезпечення збереження національної економіки в умовах воєнного стану та стимулювання економічного розвитку, яка полягає у сукупності інституційних засад та адаптивних бюджетних механізмів підвищення ефективності бюджетного планування та виконання бюджетних програм відповідно до пріоритетних напрямів розвитку економіки, змін соціально-економічного стану країни (с. 4, 15, 22).

Важливим є подальший розвиток здобувачем підходів щодо формування бюджетної політики стимулювання економічного розвитку (с. 32-45).

Заслуговує на увагу узагальнення та систематизація досвіду формування та реалізація бюджетної політики у країнах з розвинутою та трансформаційною економікою (с. 46-61).

Здобувачем удосконалено положення щодо інституційних засад бюджетної політики економічного розвитку в умовах воєнного стану (с. 74-85).

Автором удосконалено положення щодо підвищення ефективності видатків бюджету (с. 101-117, 133-151).

У дисертації розвинуто підходи до розробки основних напрямів бюджетної політики у системі фінансово-економічних відносин (с. 153-168).

Повнота викладу матеріалу в наукових публікаціях, зарахованих за темою дисертації

Основні результати наукового дослідження автором опубліковано у 9 наукових працях, у тому числі трьох статтях у наукових фахових виданнях, загальним обсягом 2,7 друк. арк. Ознайомлення зі змістом наукових праць свідчить про повноту відображення в них основних положень та результатів дисертації.

Зауваження та дискусійні положення дисертації

Відзначаючи позитивні сторони роботи, слід звернути увагу на певні зауваження та дискусійні положення, а саме:

1. У дисертації визначено, що у сучасних умовах актуалізується необхідність застосування дієвих інструментів бюджетного механізму, що надасть можливість належним чином реагувати на зміни соціально-демографічних тенденцій розвитку суспільства, циклічність та динамічність економічних перетворень, зберігаючи відповідні показники стійкості та стабільності бюджетної системи (с. 34). На нашу думку, було б доцільним більш поглиблено розкрити застосування інструментів бюджетного механізму.

2. У дисертаційному дослідженні визначено, що в країнах з розвинутою та трансформаційною економікою здійснюється диверсифікація фінансово-бюджетних інструментів, зокрема використання бюджетних видатків для стійкості соціально-економічного розвитку країн, стимулювання конкуренції на державному та міжнародному рівнях (с. 48). Водночас, важливим було б більш розгорнуто показати вплив бюджетних видатків на соціально-економічний розвиток зарубіжних країн.

3. У дисертаційній роботі зазначено, що пріоритетними заходами фіскальної політики є скорочення дефіциту бюджету та державного боргу, оптимізація бюджетних видатків, підвищення фіскальної ефективності податкової системи, підвищення ефективності механізму бюджетного планування та прогнозування (с. 87). Однак, доцільним було б поглибити дослідження щодо підвищення фіскальної ефективності податкової системи в умовах обмеженості бюджетних коштів.

4. Автором зазначено, що категорію ефективності бюджетних видатків слід розглядати з позицій виконання мети бюджетно-податкової політики щодо забезпечення макроекономічної стабільності і створення стимулів для економічного зростання та досягнутих результатів у сфері покращення рівня добробуту населення (с. 137). Водночас, слід було приділити більше уваги особливостям бюджетно-податкової політики, створенню відповідних умов для економічного зростання.

5. У дисертаційному дослідженні визначено, що формування бюджетної політики на середньострокову перспективу дозволяє визначати стратегічні цілі бюджетної політики, забезпечити прозорість і відкритість щодо досягнення

соціально-економічних завдань протягом запланованого періоду, досягати реалістичних прогнозів доходів бюджету (с. 159). Разом з тим, варто було б більш поглиблено розкрити формування бюджетної політики на середньостроковий період.

Проте висловлені зауваження в цілому не впливають на загальну позитивну оцінку виконаного дисертаційного дослідження.

Дотримання принципів академічної доброчесності

Положення дисертаційної роботи не містять текстових запозичень інших авторів без посилання на відповідне джерело. Наукові публікації та дисертація здобувача виконанні із дотриманням принципів академічної доброчесності.

Відповідність дисертації вимогам, що пред'являються до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії

Дисертаційна робота Дуди Галини Зіновіївни на тему «Бюджетна політика стимулювання економічного розвитку» є завершеною науковою працею, в якій отримано нові обґрунтовані результати. Дисертаційне дослідження за змістом відповідає обраній темі та вимогам, передбаченим наказом МОН України «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» від 12 січня 2017 року № 40, Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії».

Загальна оцінка дисертаційної роботи

Дисертаційна робота Дуди Галини Зіновіївни на тему «Бюджетна політика стимулювання економічного розвитку» є завершеним та самостійним науковим дослідженням, має наукову новизну та практичну цінність. Зміст дисертаційної роботи відповідає меті та завданням дослідження, отримано нові обґрунтовані наукові результати роботи. Дисертаційна робота відповідає

«Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, а її автор – Дуда Галина Зіновіївна – заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування».

Офіційний опонент:
професор кафедри фінансів,
банківської справи та страхування
Університету митної справи та фінансів,
доктор економічних наук, професор

Любов ЛИСЯК

Т.В. Корчакіна